

Arsen Nişanyan: Babam Sevan Nişanyan

Posted on 23/07/2015

Ailemle İstanbul'dan Şirince'ye temelli taşınmamız 95 yılında oldu, iki yaşındaydım. O zamanlar Şirince Köyü şimdiki tantana ve şaşaaasından yoksundu. Tek tuk turist uğrardı, köyde dört odalı bir pansiyon dışında, konaklama imkânı köylü teyzelerin nezaketine kalmıştı. Ana ulaşım vasıtası hala eşek ve katırdı, arkadaşlarım çiftçi, çoban, ormancı çocuklarıydı. Eğlence faslı bittikten sonra dağdan keçi sürülerini indirmeye giderdik.

İlkokula köyde başladım. İlk beş sınıf bir arada, aynı sınıfta okuyordu. Okulun temel maksadı, besinci sınıfı bitirene kadar okuma yazmayı kabul edilebilir bir seviyeye ulaştırmaktı; yani besinci sınıftan daha erken bir safhada okuma yazmayı şokenler için safi zaman kaybıydı. Okuldan sonra, tepeyi tırmanır, eve yürürdüm arkadaşlarımla. Bir tek bizim evde oyuncak olduğu için toplanma mekânımız benim odamdı. Eve yaklaştıkça tiz sesli aryalar, gümbür gümbür konçertolar veya babamın o an ruh haline hangi klasik parça hitap ediyorsa onun sesi duyulurdu. O zamanlar arkadaşlarıma karşı kendimi mahcup hissederdim böyle farklı şeyler dinleniyor bizim evde diye, "n'aparsın babam garip adam" der gibi bir hal alırdı süratim.

Şirince'nin ağır bir havası vardı kisin. Eski bir Rum evinin hayvanların barınağı olarak tahsis edilmiş alanını mutfağa devşirdiği için annemle babam, yemekler karanlık ve kasvetli bu yerde yenirdi. Pek sık, bize babamın arkadaşları eslik ederdi yemeğe. Türkiye'nin en parlak zihinleri, güzel isler ortaya koyabilmek için ömürlerini tüketmiş değerli insanlar; Ali Nesin, Asaf Savaş Akat, Taner Akçam, Kemal İnan vs. Muhabbet edecek konu sabaha kadar tükenmezdi.

Ben de esas eğitimimi, karakter sekilenmemi bu ortamda adlim. Bu derin kontrast, bana

hayatta vasatlıkla yetinmemeyi öğretti; içine doğduğun dünya her nasıl olursa olsun, bunu kabullenmek zorunda olmadığımı gösterdi. Babam, içimde taşıdığım potansiyeli açığa çıkarabilmem için her daim ortam sağlamaya, yordam göstermeye uğraştı. Kendi doğrusunu asla empoze etme gafletinde bulunmadı, aksine hayatta tek bir yol olmadığını, onlarca yolun olduğunu ve benim bu yollardan en kolayını değil, en kestirmesini değil, bana en doğru gelenini seçmem gerektiğini daima hatırlattı. Bana ve kardeşlerime karşı sergilediği bu tavır, bizim Şirince koyu'nun maddi ve manevi çoraklığı içerisinde fevkalade bir formasyon almamızı sağladı.

Bu tutumu sadece bizle sınırlı değil oysa. Türkiye'ye yapmaya çalıştığı şey, bana yapmaya çalıştığı şeyin aynısı bence. Fikren ve ruhen köhnemiş bu yağız ati, Sokratesvari bir atsineği gibi yerinden hoplatmak değil çabası. Onlarca yıldır kabullenilmiş bazı şeylerin, illa öyle olması gerektiğini göstermek. Alternatif bir yolun olabileceğini ifade etmek, yeri geldiğinde öğretmek.

Şirince Köyü'nün eski gösterisinden yoksun, çürümeye terk edilmiş, kaçınılmaz bir şekilde yok olmaya mahkûm olmadığını göstermeye çalışarak başladı. Uğraştı, didindi, bağdadi tarzda Rum evi nasıl inşa edilir öğrendi ve Şirince'nin restorasyon surecini başlattı. Küçük oteller kitabıyla ve Nişanyan otel ile turizmin betonarme, hücremsi otel odalarına sıkışıp kalmak zorunda olmadığını gösterdi, insanların hayatına küçük de olsa bir kalite katmayı basardı. Türkiye'de görmeye degecek yerlerin sadece Antalya ve Muğla sahilleri olmadığını ifade edebilmek için Karadenizi, Doğu Anadolu'yu didik didik etti, gezi kitapları yayınladı. Etimolojik çalışmaları ve siyaset/tarih üzerine yazdıklarıyla milli ideolojinin karamboluna sıkışmış fikirleri bu boyunduruktan kurtarabilmeyi denedi. Bitmek tükenmek bilmeksizin, her türlü mecra üzerinden insanlarla konutsu, bu alanların tartışılabilir kılınması için elinden geleni yaptı. Nesin Matematik Koyu ve Tiyatro Medresesi ile insan potansiyelini ezme, tebaa üretme üzerine kurulmuş olan Türk eğitim sistemine soluk aldırma istedi.

Türkiye doğa kanunlarının hükmünü yitirmediği bir ülke. Yetişkin guruhlara yol yordam

göstermeye çalışmak, onlara bildikleriniz, yaptıklarınız, inandıklarınız, hissettikleriniz belki de mutlak hakikat değildir, bunların alternatifleri vardır ve hatta bu alternatifler gayet de güzeldir demek, bir çocuğun karakterini inşa etmek gibi olmuyor. Hislerine, fikirlerine bunca yatırım yapmış insanlara, hatta aidiyetleri bunlar üzerinden tanımlanmış insanlara, sizinkilere alternatifler de var, hatta bu alternatifler sizinkilerden daha iyi demek temel bir insani güdüyü tetikliyor; insanların sinirine dokunuyor. Bu sinir neticesinde yıllardır birikmiş bir husumetin sonucu olarak şimdi babam hapiste. Pek yakın bir zamanda da çıkacağı benzemiyor. Bana bazen, barbarlar her daim kazanır derdi. Bu dediğinin yanlış olmasını içten içe umuyorum.